

Vlaams
Parlement

stuk **2540** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 13 mei 2014 (2013-2014)

Gedachtewisseling

over het evaluatierapport over
de pedagogische begeleidingsdiensten,
de permanente ondersteuningscellen van de CLB's
en de vzw SNPB

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door de mevrouw Kathleen Helsen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Katrien Schryvers.

Vaste leden:

de heren Paul Delva, Jos De Meyer, de dames Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
mevrouw Vera Celis, de heer Kris Van Dijck;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heer Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Veerle Heeren, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, Erik Tack;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine;
de heer Willy Segers, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

mevrouw Gerda Van Steenberge.

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Georges Monard.....	4
II.	Bespreking.....	7
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	7
1.1.	Tussenkoms van de heer Kris Van Dijck.....	7
1.2.	Tussenkoms van mevrouw Marleen Vanderpoorten	7
1.3.	Tussenkoms van mevrouw Kathleen Helsen	7
1.4.	Tussenkoms van de heer Jo De Ro.....	8
2.	Antwoorden van de heer Georges Monard.....	8
	Gebruikte afkortingen	10
	Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

In de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen vond op donderdag 3 april 2014 een gedachtewisseling plaats over het door een commissie van deskundigen onder voorzitterschap van de heer Georges Monard opgestelde evaluatierapport over de pedagogische begeleidingsdiensten, de permanente ondersteuningscellen van de centra voor leerlingenbegeleiding en het Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten. Deze rapportage – bestaande uit het rapport SNPB, het samenvattend rapport over de evaluatie PBD, POC en SNPB en de bijlagen bij dit samenvattend rapport – is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be. Ook de door de heer Monard tijdens zijn presentatie gebruikte PowerPointpresentatie is daar terug te vinden.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER GEORGES MONARD

De heer *Georges Monard*, voorzitter van de commissie van deskundigen, waardeert de belangstelling van de parlementaire Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen voor de pedagogische begeleidingsdiensten en de permanente ondersteuningscellen, en dit op het einde van deze regeerperiode. Zijn inleiding zal heel bondig zijn. Men kan de essentie van het rapport trouwens ook terugvinden in de managementsamenvatting die is opgenomen in het overkoepelende rapport.

De commissie waarvan hij de voorzitter was telde een achttal leden. Ze waren afkomstig uit de academische wereld in Vlaanderen en Nederland, uit het onderwijs en uit de sector van de kwaliteitszorg. Het Kwaliteitsdecreet van 2009 bepaalde onder meer dat de PBD's om de zes jaar geëvalueerd dienen te worden. De commissie heeft een rapport opgemaakt over elk van de geëvalueerde diensten, dus van elke pedagogische begeleidingsdienst, van elk van de drie permanente ondersteuningscentra van de centra voor leerlingenbegeleiding en van het overkoepelende SNPB. Ook werd er een overkoepelend evaluatierapport opgesteld. Daardoor zijn er in totaal dus dertien rapporten uitgebracht. Het overkoepelende rapport dat de begeleiding in Vlaanderen evalueert en een aantal suggesties doet voor de toekomst is vanuit beleidsmatig oogpunt ongetwijfeld het belangrijkste. De andere rapporten zijn overgemaakt aan de verschillende betrokken diensten. Die hebben te kennen gegeven dat ze werk zullen maken van de aanbevelingen in de rapporten. Ze hebben ook nagenoeg allemaal gevraagd naar verder overleg.

De commissie heeft tijdens haar werkzaamheden een vijfhonderdtal heel diverse mensen gezien; de verantwoordelijken van de verschillende netten, de verantwoordelijken van de PBD's en van de POC's, maar ook heel veel mensen uit scholen, directies, middenkader en leerkrachten. De commissie heeft dus zoveel mogelijk waarborgen ingebouwd voor het uitspreken van een afgewogen en verantwoord oordeel.

De globale beoordeling van al deze diensten is eerder positief. Ze vervullen hun decretale opdracht naar best vermogen. De gebruikers zijn doorgaans tevreden. Er is een vrij goed contact met de scholen, de CLB's en de directies. Het bereik van de CLB-medewerkers en van de leerkrachten lijkt echter onvoldoende. Dat geldt zeker voor de jongere leerkrachten en CLB-medewerkers. Daarom vraagt de commissie een sterkere gerichtheid op de klaspraktijk en op de schoolontwikkeling. Het is de bedoeling dat de leerkrachten samen met de directies een ploeg vormen om beginnende leerkrachten te ondersteunen en te begeleiden.

De verschillende diensten kennen gemeenschappelijke uitdagingen. Het grootste verschil heeft te maken met de schaal. De kleine netten, verenigd in het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers, hebben slechts één fulltime begeleider voor de vier leden, namelijk de Steinerscholen, de protestantse scholen, het Vlaams Onderwijs OverlegPlatform (VOOP) met het Vlaams Onderwijs Navormingscentrum (VONAC) en de Federatie van Onafhankelijke Pluralistische Emancipatorische Methodescholen (FOPEM). De weinige functies die ze toegewezen krijgen voor begeleiding, voegen ze samen met de directiefunctie. Ze hebben namelijk slechts recht op een halve of een hele directiefunctie voor een scholengroep. Die mogelijkheden worden dus ge-

bruikt om de scholen te leiden. De kleine onderwijsverstrekkers hebben het dan ook moeilijk om de begeleidingsfunctie te organiseren.

De POC's zijn per net georganiseerd omdat ze de CLB's ondersteunen. De commissie heeft de indruk dat de POC's zouden kunnen worden geïntegreerd in de PBD's, zoals gebeurd is met het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs. Nu gaan er daar te veel middelen verloren aan overhead. Een dergelijke integratie vergt echter wel een decretaire ingreep. Op dit ogenblik is immers decretaal bepaald dat ze afzonderlijke entiteiten zijn.

Bij de organisatie van de ondersteuning werd er 25 jaar geleden uitdrukkelijk gekozen voor twee korpsen en twee verschillende functies. Enerzijds is er immers de inspectie van de Vlaamse overheid die kwaliteitscontroles doet met behulp van doorlichtingen en aan de hand van eindtermen en ontwikkelingsdoelen. De begeleidingsdiensten, van hun kant, worden georganiseerd door de verschillende netten. De inspectie werkt met 154 voltijdequivalenten. Dat aantal is gedurende al die jaren ongeveer gelijk gebleven. De begeleidingsdiensten van de onderwijskoepels zijn echter geleidelijk uitgegroeid tot 470 vte's. De Vlaamse overheid heeft dus begrepen dat begeleiden een heel arbeidsintensieve bezigheid is. Bij alle onderwijsvernieuwingen werd er tijdens de onderhandelingen dan ook afgesproken dat er bijkomend mensen zouden worden vrijgemaakt voor de implementatie en de ondersteuning. Dat is een sterke groep. Dat blijkt ook uit internationale vergelijking. Het is belangrijk om begeleiding en nascholing sterk bij elkaar te laten aansluiten.

Circa een vierde van de begeleiders werkt in de centrale diensten van de koepels. Zij doen aan studiewerk en sturingsactiviteiten, ten behoeve van de koepel en van de begeleidingsdienst zelf. Concreet gaat het vaak over het opmaken van leerplannen en het uitwerken van didactische materialen. Diegenen die op het terrein komen, brengen maximaal de helft van hun tijd door in de scholen. De commissie meent dan ook dat de behoeften op het terrein zelf beter moeten worden ingevuld, dat men meer mensen van de begeleidingsdiensten naar de scholen en CLB's moet sturen. In de scholen is er immers een grote vraag naar ondersteuning, zowel bij de directies als bij de leerkrachten. De conclusie is dus dat de overhead binnen het korps te groot is.

Het Kwaliteitsdecreet omschrijft zeven opdrachten voor de begeleidingsdiensten. De begeleidingsdiensten hebben terecht heel veel aandacht voor het bevorderen van de kwaliteit. Als de inspectie een kritisch doorlichtingsrapport uitbrengt, dan doen de scholen een beroep op de begeleidingsdienst voor het tot stand brengen van een verbeterplan. Mogelijks zal dat metertijd wat meer tijd gaan vergen. De inspectie wordt namelijk geleidelijk aan wat strenger. De ondersteuning van het eigen project, een andere decretaire opdracht, blijkt in de tijdsbesteding dan weer minder prioritair te zijn. Er gaat ook minder tijd dan verwacht naar het ondersteunen van vernieuwingen op het terrein.

Er zijn daarnaast ook twee niet-decretaire taken die veel tijd opslorpen, namelijk het uitwerken van eigen leerplannen en de ontwikkeling van de bijbehorende materialen en instrumenten. De meeste koepels maken hun eigen leerplannen, die onderling sterk verschillen. De Steinerfederatie doet dat voor alle vakken, zodat er de facto geen tijd overblijft voor begeleiding.

De commissie van deskundigen heeft een aantal voorstellen geformuleerd, die aanleiding hebben gegeven tot discussie. Ze erkent dat elke inrichter het grondwettelijke recht heeft om eigen leerplannen te maken. In werkelijkheid komen de verschillende netten voor verschillende vakken echter langs allerlei wegen tot min of meer gelijkaardige leerplannen. De commissie suggereert dan ook dat de leerplannen, zeker voor een aantal vakken, zouden worden voorbereid door commissies van deskundigen uit de verschillende netten. In een volgende fase zouden de verschillende netten daar dan eigen accenten kunnen aan toevoegen. Zo zou men meer tijd kunnen vrijmaken voor de begeleiding op het terrein. Het hoeft geen betoog dat dat natuurlijk wel

een beetje moeilijk ligt. De commissie denkt daarnaast ook dat heel wat didactisch materiaal gemeenschappelijk gebruikt zou kunnen worden, zonder daarom afbreuk te doen aan de vrijheid om het materiaal op een eigen manier in te kleuren.

De begeleiding van het dko blijkt een zwak punt te zijn in de verschillende netten. Daarom stelt de commissie voor dat het dko voortaan begeleid zou worden door het Onderwijssecretariaat van de Vlaamse Steden en Gemeenten (OVSG) dat sowieso nu reeds 85 percent van het dko inricht en dat ook niet zo sterk ideologisch gebonden is. Dat zou een rationalisatie mogelijk maken. In het volwassenenonderwijs is er overigens al een gelijkaardige evolutie aan de gang.

De commissie van deskundigen pleit verder vooral ook voor een goede samenwerking bij de begeleiding van de beginnende leerkrachten. Dit is een zaak voor de school, de lerarenopleiding en de begeleiding. Starters gaan de facto immers vaak van de ene school naar de andere. De commissie pleit tevens voor een lijst van doelstellingen in plaats van een lijst van decretale taken. De verschillende diensten kunnen dan zelf invullen hoe ze die doelstellingen realiseren. Dat zou leiden tot een grotere autonomie voor de begeleidingsdiensten, de netten en de scholen. De essentiële doelstellingen, onder meer de begeleiding van starters, moeten wel worden ingevuld. Dat kan worden opgevolgd via de bestaande begeleidingsplannen en jaarverslagen waarvan tot nog toe te weinig gebruik gemaakt wordt. Verantwoording en een actieve opvolging door de overheid zijn daarbij noodzakelijk. Zo zou daarover bijvoorbeeld verslag kunnen worden uitgebracht in deze eigenste parlementaire commissie.

De commissie van deskundigen pleit voor een versterkte interne organisatie van de diensten, op een professionele manier, voor een duidelijker visie binnen elke dienst en voor een versterking van de interne kwaliteitszorg.

Er vallen ook een aantal knelpunten inzake het personeelsbeleid te signaleren. De adviseurs hebben een goede rechtspositie. Bij de gedetacheerden en bij de mensen in een tijdelijk contract is de onzekerheid echter groot, waardoor er ook een groot verloop is. Daarom pleit de commissie voor een statuut dat het mogelijk maakt om een vaste kern van personeelsleden te combineren met mandaatfuncties. Het is niet evident om begeleider te worden op een leeftijd van pakweg 35 jaar en om dat vervolgens te blijven voor de rest van de loopbaan. Dan dreigt men namelijk het contact met het werkveld te verliezen.

De commissie gaat ook uit van een onverenigbaarheid tussen de taak van schoolleider en van begeleider. Deze opmerking geldt met name voor de kleinere onderwijsverstrekkers. Het zou in elk geval beter zijn als ze over minstens twee vte's zouden beschikken voor de begeleiding. Op dit ogenblik zijn er elk jaar twee kleine onderwijsverstrekkers die beschikken over een half-tijdse begeleider. Dat is niet ernstig meer, maar heeft natuurlijk te maken met de kleine schaal en is deels ook een eigen keuze.

De commissie vindt dat er bij de begeleidingsdiensten ook mensen zouden moeten zijn die de verschillende niveaus overstijgen. Dat is onder meer belangrijk in het kader van een goede aansluiting tussen basisonderwijs en secundair onderwijs. Op dit ogenblik vormen het basisonderwijs, het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs verschillende werelden. Bij de grote onderwijsverstrekkers ontstaat er daardoor gemakkelijk een zekere verkokering.

De heer Monard besluit dat het zeker niet de bedoeling is om af te stappen van het systeem van begeleidingsdiensten per net, dat aansluit bij de algemene organisatie van ons onderwijsveld. De betrokken diensten zouden echter professioneler en efficiënter moeten gaan werken. Er zou ook meer samenwerking moeten zijn, niet alleen over de niveaus maar ook tussen de verschillende netten. In dat verband zou men het SNPB kunnen versterken. Dat is de voorbije jaren al gebeurd, maar onvoldoende. Het wordt namelijk beheerd door de hoofden van de vier grote

netgebonden begeleidingsdiensten. Het zou goed zijn om daarnaast ook een paar mensen te hebben die het SNPB als eerste loyaliteit hebben.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkoms van de heer Kris Van Dijk

De heer *Kris Van Dijk* verklaart grotendeels akkoord te kunnen gaan met de conclusies van de heer Monard en zijn team.

De PBD's steken blijkbaar veel energie in het opmaken van leerplannen. De heer Monard suggereert om een commissie samen te stellen voor het opstellen van die leerplannen. Hij heeft het ook over het formuleren van doelstellingen in plaats van opdrachten. Zijn er nog andere dingen die men op een efficiëntere manier zou kunnen organiseren, zodat er meer mensen daadwerkelijk actief kunnen zijn op het werkveld?

Voor wat de ondersteuning van de CLB's betreft, laat de spreker opmerken dat bij de bespreking van het M-decreet duidelijk werd gesteld dat we vanuit dat nieuwe samenwerkingsverband verwachten dat er initiatieven worden genomen. Kan dat als trekker fungeren? Er is dan immers iets heel concreets om rond samen te werken teneinde die uitrol naar heel Vlaanderen te doen, met focus op 1 september 2015? Een samenwerking kan allicht gemakkelijker vorm krijgen rond concrete situaties.

De groep van deskundigen pleit ook voor de integratie van de POC's in de corresponderende PBD's. Is het de bedoeling om daarbij de huidige verdeelsleutel voor het aantal vte's te behouden? Men zou in beginsel immers ook kunnen kiezen voor een enkele pedagogische begeleidingsdienst, maar die zou dan in concurrentie staan met de inspectie. Het is wellicht niet de bedoeling dat het Departement Onderwijs en Vorming twee diensten organiseert, een inspectie en een pedagogische begeleidingsdienst. Wat denkt de heer Monard daarover?

1.2. Tussenkoms van mevrouw Marleen Vanderpoorten

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* vraagt of de gewenste schoolnabije ondersteuning van beginnende leerkrachten realiseerbaar is door het bestaande team van 470 pedagogische begeleiders anders te organiseren, dan wel of extra inspanningen nodig zullen zijn. Heeft men contact gehad met de koepels, die naar het zich laat aanzien behoorlijk sceptisch staan tegenover de samenwerkingsmogelijkheden op het vlak van leerplannen? Op welke terreinen heeft samenwerking met de lerarenopleidingen, die tot nu toe toch ideologisch verdeeld waren, kans op slagen? Wordt de commissie van deskundigen betrokken bij de verdere uitwerking in de werkgroepen die de minister aankondigde?

1.3. Tussenkoms van mevrouw Kathleen Helsen

Mevrouw *Kathleen Helsen* had graag vernomen in welke mate de leerplannen nu verschillen tussen netten en wat het effect daarvan is op de vorming van de kinderen. Ook zij vraagt of individuele begeleiding van – vooral startende – leerkrachten haalbaar is met de bestaande equipe, die toch ook wel degelijk het nodige studiewerk moet doen. Verder roept ze de vraag op of in de begeleiding van leerkrachten bij hun pedagogisch en onderwijskundig handelen niet alleen moet samengewerkt worden tussen pedagogische begeleidingsdiensten en centra voor leerlingenbegeleiding maar ook met het vormingswerk, waarmee zij vandaag een overlapping vaststelt. Tot slot hoorde zij niets over de rol van de universiteiten en de steunpunten in de continue professionalisering van leerkrachten, hoewel daar heel veel kennis en expertise aanwezig is. Ware het niet wijzer die te bundelen?

1.4. Tussenkoms van de heer Jo De Ro

In het verlengde van hetgeen de heer Van Dijck reeds aanhaalde, vraagt de heer *Jo De Ro* of de heer Monard denkt dat de huidige equipe de komende maanden de bijzondere en belangrijke taak aankan om het onderwijsveld voor te bereiden op de implementatie van het M-decreet.

2. Antwoorden van de heer Georges Monard

De heer *Georges Monard* bevestigt dat de commissie die hij heeft voorgezeten zich wel degelijk ook langdurig met de vraag heeft bezig gehouden of, na de geleidelijke uitbouw van studiediensten en centrale ondersteuning, niet een beweging in de omgekeerde richting, terug naar het originele veldwerk, mogelijk is. Zijn aanvoelen is alleszins dat bij de pedagogische begeleidingsdiensten de neiging bestaat het werk in Brussel als eer- en waardevoller te zien dan het veldwerk. Om een reductie – maar geen afschaffing, onderstreept de spreker – van de overhead mogelijk te maken, zullen er prioriteiten moeten worden vastgelegd. Zo moet men zich bijvoorbeeld niet al te veel laten opslorpen door de leerplannen.

De spreker erkent dat over de samenwerking op dat vlak momenteel geen consensus bestaat bij de koepels. De commissie opteert daarom voor het zeer genuanceerde voorstel om deskundigen van de verschillende netten samen te brengen. Wat de inrichtende machten niet belet om achteraf nog een eigen invulling te geven aan het model dat daar uitkomt, noch om eigen accenten te leggen. De behoefte daaraan zal overigens verschillen van vak tot vak. Deze werkverdeling zou in elk geval tot rationalisering leiden.

Een andere samenwerkingsmogelijkheid doet zich voor op het vlak van de opleiding van CLB-medewerkers, die men zeer wel gezamenlijk en per streek zou kunnen organiseren, en die ook nodig is omdat zij, behalve voor sommige psychologen en maatschappelijk werkers, momenteel ontbreekt in de studieprogramma's. Ook hier kan er dus wel degelijk winst geboekt worden zonder eigenheid prijs te geven. SNPB kan daarvoor het kader bieden zonder dat het een vijfde PBD hoeft te worden.

Een 470 personen sterk korps is onmiskenbaar vrij belangrijk, vergeleken met de inspectie bijvoorbeeld, die het met 154 personen moet doen. De commissie van deskundigen ging er dan ook van uit dat dat aantal niet verder kon stijgen, mee omdat het vragen van een hoger budget haar in de gegeven omstandigheden niet realistisch leek. Uiteindelijk komt een dergelijke beslissing natuurlijk toe aan het parlement en de regering. Ook hier weer is het zaak de prioriteiten correct te leggen en niet al te veel centraal te willen werken. Wat de individuele begeleiding betreft, komt het neer op 1 begeleider per 311 leerkrachten. Het is dan ook belangrijk dat ze de begeleiding aanpakken samen met de schooldirecties, het middenkader, de mentoren en de lerarenopleiding.

Ook voor wat expertise betreft, pleit de commissie voor samenwerking, temeer daar sommige begeleidingsdiensten er niet in slagen zelf alle expertise in huis te halen, zeker niet in het secundair, volwassenen- en deeltijds kunstonderwijs, waardoor op vandaag bepaalde begeleidingsbehoeften oningevuld blijven en scholen naar de markt worden verwezen. De lerarenopleiding kan hier een grotere rol spelen en wordt daar ook zelf beter van.

De huidige verschillen tussen leerplannen zijn vaak toevallig gegroeid uit de samenstelling van de commissie die ze opstelde, en hebben volgens de heer Monard niet altijd te maken met visie of ideologie. In het systeem dat de commissie van deskundigen voorstelt, zullen de verschillen blijven, maar objectiever worden, want bewust gebaseerd op de visie van een net. Anderzijds zullen ze wellicht minder groot worden, waardoor de vorming van jongeren een stuk gemeenschappelijker wordt, wat absoluut niet negatief is. Samenvattend kan dus gesteld worden dat de commissie voorstelt om samen te starten en aan het einde te differentiëren, als in de mate dat men dat nuttig vindt.

Het is een bekend fenomeen dat organen altijd liever afzonderlijk blijven bestaan, maar het zou rationeler zijn de POC's onder te brengen in de PBD's, in de plaats van CLB's te laten begeleiden door POC's én deskundigen uit de PBD's, waardoor ook ondersteunende functies verdubbeld worden binnen hetzelfde net. De spreker treedt mevrouw Helsen dan ook bij dat de ondersteuning door CLB's van projecten over bijvoorbeeld schoolverzuim moet afgestemd worden, met dien verstande dat de commissie hier nadrukkelijk pleit voor samenwerking en tegen integratie, mee omdat het gaat om veel meer medewerkers en een ruimere verspreiding.

Continue professionalisering is vanzelfsprekend belangrijk, maar de spreker verdedigt vooral extra aandacht voor startende leerkrachten. Hij verwijst daarvoor naar het grote verloop in de eerste vijf jaar, waarbij zeker niet alleen het statuut een rol speelt, maar ook de begeleiding en de opvang. Hij bevestigt verder dat de commissie van deskundigen ook de nodige ontmoetingen heeft gehad met de universitaire steunpunten, waarbij kon vastgesteld worden dat ze samenwerken met PBD's en POC's door deskundige ondersteuning te bieden. Omgekeerd doen de begeleiders overigens ook zelf een beroep op wetenschappelijk onderzoek.

Over de eventualiteit van extra begeleiding spreekt de heer Monard zich niet uit. Hij herhaalt dat de commissie is uitgegaan van het bestaande, geleidelijk gegroeide korps, waarbinnen zeker nog efficiëntiewinst mogelijk is. Betere ondersteuning van scholen en leerkrachten kan dus ook met het bestaande korps, al staat het natuurlijk buiten kijf dat niemand desgevallend bijkomende middelen zal afwijzen.

De commissie van deskundigen die hij voorzit is op dit moment niet rechtstreeks betrokken bij de verdere opvolging. Maar uiteraard kunnen de commissieleden die uit het Departement Onderwijs en Vorming komen, een belangrijke rol spelen in de doorvertaling van een en ander naar de volgende Vlaamse Regering.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Kathleen HELSEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
dko	deeltijds kunstonderwijs
M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
OKO	Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers
PBD	pedagogische begeleidingsdiensten
POC	permanente ondersteuningscellen
SNPB	Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten
vte	voltijdequivalent